

Pratarmė

Kūrybingumo fenomenas estetikoje ir visuomenėje. Šis žurnalo numeris skirtas nūdienos humanitarinių ir socialinių mokslų akiračiuose vis didesnio dėmesio sulaukiančio kūrybingumo fenomeno analizei. Tekstai skyla į dvi problemines dalis – pirmojoje kūrybingumo problematika siejama su teorine filosofine prieiga bei estetinė sritimi, o antrojoje – veikiau su socialine bei ekonomine sritimis.

Kūrybingumas ir savikūra estetikoje ir mene.

Šioje dalyje nagrinėjama kūrybingumo sampratos sklaida estetikos ir dailės srityse: estetinės kosminės pasaulio sąmonės plotmėje (A. Mickūnas), traktuojant ritualines apeigas dailėje (E. Sakalauskaitė), nyčišką savikūros sampratą (A. Mickevičius) bei *autopoiesis* sklaidą (S. Kanišauskas). A. Mickūno straipsnyje „Kūrybiškumas ir kosminės pasaulio sąmonės plotmės“ grindžiama mintis, kad visus menus ir estetines reikšmes vienija įgimta meno tiesa, gebėjimas atvaizduoti, atskleisti arba parodyti. Į meno kūrėjo personą žvelgdamas iš pasaulinės plotmės, A. Mickūnas kvestionuoja Vakarų estetinės tradicijos polinkį pernelyg sureikšminti kūrėjo asmenybę, argumentuoja, kad kūrybiškumas neapsiriboja naujų stilių išradimu, bet veikiau yra būdas, atveriantis gilesnį, esmingesnį pasaulio supratimą. E. Sakalauskaitės straipsnyje „Ritualų perkūrimas šiuolaikiniame Lietuvos mene“ gvildenamos meninės kūrybos ir ritualo sąsajos, parodoma, kaip religinis ritualas atgimsta šiuolaikiniame Lietuvos mene – menininkai nevengia drąsiai ir nekonvencionaliai interpretuoti religinio ritualo tematikos, kurią pasitelkus perteikiamas menininko sumanymas. Kūrybingumo ir savikūros sampratą nagrinėdamas estetinėje F. Nietzsche's „Dievo mirties“ ontologijoje, A. Mickevičius parodo, kaip nyčiškoji kūryba ir savikūra yra grindžiamos valios galiai principu. Filosofines, mokslines ir paramokslines prieigas derinančiame S. Kanišausko straipsnyje savitai pristatomos Lietuvos skaitytojui mažai žinomos problemos ir neti-

Preface

Phenomenon of creativity in aesthetics and society. This issue is dedicated to phenomenon of creativity which becomes particularly popular among the humanities and social sciences. Essays are divided into two problematic parts – in the first part the topic of creativity is connected with theoretical-philosophical approach and the field of aesthetics, while in the second one it is connected precisely with the social and economic area.

Creativity and self-creation in aesthetic and art fields.

In this part spreading of conception of creativity in art and aesthetic fields is examined: into the dimension of aesthetic cosmic consciousness (A. Mickūnas, A. Gajauskas), through interpretations of religious rituals into art (E. Sakalauskaitė), Nietzsche's self-creation idea (A. Mickevičius) and spreading of *autopoiesis* (S. Kanišauskas). A. Mickūnas in his essay “Creativity and Cosmic Fields of World Awareness” argues that all arts and aesthetic meanings unite in inherent truth, capability to depict reality, reveal or perform. While seeing persona of creator from cosmic dimension the author suggests that Western aesthetic tradition tends to overvalue him and argues that creativity is not merely an invention of new styles but rather a way to unclothe deeper, more essential understanding of the world. In the essay of A. Gajauskas a famous Lithuanian philosopher - Algis Mickūnas - becomes an object of the research – reflection of quantum aesthetic in his cosmic philosophy is presented. What are the principles of quantum aesthetic and the relationship between aesthetic theory and theories of quantum mechanics? How does A. Mickūnas understand the phenomena of “eternal return”, “cosmic dance” and dynamic field? The answers could be found in the essay of A. Gajauskas. In E. Sakalauskaitė's essay entitled “Transformations of Rituals in Contemporary Lithuanian Art” connections between art creation and religious rituals are studied, the way how religious rituals were reborn in con-

kėti jų sprendimo būdai: savikūros ir kūrybos ištakų ieškoma *autopoiesis* sąvokoje – tokia kūrinyje procese, kuriame *poiesis* susipina su *praxis*, o spontaniškai atsiradęs naujumas ir įdaktinanti veikla yra tarpusavyje susiję.

Kūrybingumo sklaida industriju, ekonomikos ir socialinio srityse. Antroje numerio dalyje kūrybingumo problematika nagrinėjama regionalistikos, miesto studijų bei kūrinių industriju aspektais. Kultūrinei regionalistikai skirtame straipsnyje T. Kačerauskas gilina ir kūrybos regionus tarp individo ir bendrijos, o pačią kultūrą traktuoja kaip egzistencinę kūrybą. Autorius konstatuoja, kad kultūrinės regionalistikos tyrimas subręsta tuomet, kai jis atveria kitas kultūros tyrimo strategijas ir parodo, kaip regionalistika suponuoja kūrybos komunikaciją. Kūrybingumo tematiką nagrinėdama miesto studijų aspektu, J. Lavrinec gilina ir miesto ritualų sferą, gvildena ritualizuojamose erdvėse vykstančių rutininių praktikų scenografiją, aptaria miesto ritualų pavyzdžius bei konstatuoja, kad siekiant, jog egzistuoti kūrybingas ir gyvybingas miestas, būtina formuoti sąlygas, palankias įvairiems miesto ritualams atsirasti bei tokių ritualų tęstinumui palaikyti. J. Černevičiūtės straipsnyje kūrybos problematika nagrinėjama analizuojant meninių industriju transformacijas: autorė parodo, kaip veikia dabartinė medių kultūra, kaip kūrinių industriju priemonės gali padėti siekiant atgaivinti kultūros ir meno sritis. Autorė išryškina medių kultūros sąsajas su vartojimo kultūra bei transformacijas kūrinių industriju plėtros kontekste, aptaria populiarių kūrinių industriju priemonių įsitvirtinimą Lietuvos kultūros politikoje, jų perspektyvas steigiant vietinę kultūrą ir menus bei sėkmingai konkuruojant pasaulio rinkose. Kūrybingumo sąsajų su ekonomine bei socialine sritimis aptarimas tęsiamas R. Levickaitės bei R. Reimerio straipsnyje „Kūrybos ekonomikos penkiakampis“, kuriame pristatomos bei palyginamos skirtingos kūrybos ekonomikos ir kūrinių industriju sampratos, išryškinamos spartaus kūrinių industriju augimo prielaidos bei sąlygos, glūdinčios tiek technologijų, tiek ekonomikos srityse.

temporary Lithuanian art – young artists tend to bravely and originally interpret various topics of religious rituals, and use them for mediation of their creative ideas. How could in Nietzsche's ontology "God's Death" conceptions of creativity and self-creation be understood? Answers to these questions are offered in A. Mickevičius's essay where self-creation is closely related to the theory of will to power. Various philosophic, scientific and pseudoscientific approaches are combined in S. Kaniškauskas's paper devoted to the topic pretty unknown for Lithuanian reader: the roots of creativity and self-creation are questioned in autopoiesis – such a process where poiesis (creation) is intertwined with praxis, and spontaneous appearance of newness is interrelated with objectifying practice.

Spreading of creativity in the fields of industries, economy and society. In the second part of this journal the topic of creativity is investigated through the prism of regional, city and industries studies. In the essay devoted to the problem of cultural regionalism T. Kačerauskas analyzes creation regions between individual and society, and regards the very culture as existential creation. The author concludes that research into cultural regionalism matures when it discloses other strategies of cultural research and shows how regionalism supposes communication of creation. Topic of creativity could be also analyzed through the topic of city studies. Such approach is chosen in the essay of J. Lavrinec – she investigates the question of rituals, zooms scenographies of ritualized practices which take place in particular ritualistic spaces of the town, discusses cases of city rituals and concludes that for existence of creative and vital city the conditions beneficial for city rituals are required. J. Černevičiūtė unveils transformation of creative industries: how contemporary media culture functions; how their methods for restoring fields of culture and art could be used. Media culture and culture of consumers are mutually connected and their connections are disclosed through the prism of creative industries transformations. Thus the methods of popular creative industries establish

Šiame numeryje paskelbti tekstai atveria skirtingas kūrybingumo plotmes ir išryškina kūrybingumo sąvokos aktualumą nūdienos kultūroje. Daugelis autorių kūrybingumo sąvoką sieja su vizualumo problematika, tad žurnalo numeris atspindi vaizdo ir kūrybos sąveikų analizės aktualumą.

themselves in Lithuanian culture politics and their prospects for establishment of local culture and successful competition on the world market are presented. Connections of creativity with economic and social fields are discussed in the essay by R. Levickaite and R. Reimeris which presents and compares various conceptions of creative economy and industries, reveals various presumptions and conditions for fast creative industries growing.

This journal offers various texts which unveil different aspects of creativity and highlight how important they are to contemporary culture. In summary, the majority of authors relate the concept of creativity to the topic of visual studies and disclose relevance in analyzing connections between creativity and visual images. They both are inseparable aspects of visual culture. Any kind of creativity gains visual shapes and vice versa, images affect inventive intentions. In our next issues we are going to present more researches devoted to the topic of interaction between visualization and creativity.

Agnieška Juzefovič